

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	Бакалавр/Магістр	Форма навчання	денна/заочна	Навчальний рік/семестр	2025-2026/
-----------------------------	-------------------------	-----------------------	---------------------	-------------------------------	-------------------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Бджільництво
Кафедра	Біологія і хімія
Освітня програма	Бакалавр/Магістр
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): <u>вибіркова</u> Кількість кредитів: 4 Лекції: 20 Практичні (семінарські) заняття: 10 Лабораторні заняття: - Самостійна робота: 80
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Повлін Ірина Емерихівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент polin.iren@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Перелік дисциплін, які передують її вивченню: ботаніка, фізіологія рослин, ґрунтознавство з основами геології, агрофармакологія, ентомологія, фітопатологія, агрокліматологія, генетика, агрохімія та система застосування добрив./ Для засвоєння навчальної програми студент повинен мати базові знання з ентомології та захисту рослин.
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	У курсі висвітлюються основні сучасні методи та підходи, які застосовуються у біотехнології сучасного бджільництва. Студенти отримають знання і навички по оцінці особливостей бджолоїної сім'ї і життєдіяльність її на протязі року; догляду за бджолиними сім'ями у весняно-літній та зимовий період; розмноження бджолиних сімей; виведення бджолиних маток; визначення порід бджіл; основ племінної роботи у бджільництві; технологічних основ отримання продуктів бджільництва. У курсі передбачено виконання низки лабораторних робіт з використанням сучасного обладнання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: 1) особливості будови і функції особин бджолиних

сімей, їх життєдіяльність у різні періоди року;
2) технологію утримання бджіл у вуликах різних систем і прийоми розмноження бджолиних сімей;
3) хімічний токсикоз та інші хвороби бджіл, методи їхньої профілактики і лікування;
4) медоносну базу, техніку і організацію запилення бджолами сільськогосподарських культур;
5) одержання продукції бджільництва; вміти:
1) керувати життєдіяльністю бджолиних сімей, оцінювати їх стан;
2) забезпечувати раціональне утримання, використання бджіл та кормової бази;
3) скласти кормовий баланс пасіки і графік використання бджіл на медозборі та запиленні сільськогосподарських культур;
4) впроваджувати прогресивні технології виробництва продукції бджільництва та охороняти бджіл як важливий ланцюг екології; володіти:
а) методами утримання і розведення бджолиних сімей;
б) методами використання бджіл для запилення

Мета: Ознайомити студентів і навчити їх практичним основам бджільництва, представити основні види і породи бджіл, типи вуликів, будову та життя бджолиної сім'ї.

Завдання: Ознайомити студентів з бджолиними пасовищами, які складаються з дикорослих і культурних рослин, шкідниками бджіл (бджолина ветеринарія), а також з основними продуктами бджільництва та їх користю. Обговоримо актуальний стан бджільництва, його переваги та економічну ефективність.

У результаті вивчення предмету студент повинен знати:

- будову бджіл, характеристику основних видів і порід бджіл
- будову та життя бджолиної сім'ї
- поняття бджолиного пасовища та його типи
- хвороби та шкідників бджіл і бджолиних сімей
- продукти бджільництва, їх користь і фізіологічний вплив
- практичне значення бджільництва
- актуальний стан бджільництва

Основні теми предмету:

1. Історія бджільництва
2. Основні види і породи бджіл
3. Морфологія медоносної бджоли (*Apis mellifera*)
4. Вулики та їх типи
5. Будова бджолиної сім'ї, життя бджіл

	6. Хвороби і шкідники бджіл та бджолиних сімей, ветеринарія в бджільництві 7. Продукти бджільництва та їх користь і фізіологічний вплив (мед, пилок, прополіс, віск, маточне молочко, бджолина отрута) 8. Ознайомлення з практикою бджільництва (роботи пасічника наприкінці літа – восени, наприкінці зими – навесні і влітку, інструменти, практичні прийоми, кочівля, зв'язок бджільництва із захистом рослин) 9. Актуальний стан бджільництва <u>Компетентності</u> ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Навички здійснення безпечної діяльності. ФК 1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництво, землеробство, селекція та насінництво, агрохімія, плідівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин). операції з первинної переробки і зберігання продукції. ФК 2. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.
--	---

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання

Семестрові завдання	Бали	Критерії оцінювання
Проведення поточного контролю під час аудиторних занять	30 балів	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виносяться на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.
Контроль СРС –	10 балів	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення
Захист ПР	30 балів	Презентції/ ндивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)

Підсумковий контроль	30 балів	Тестові завдання/ Підготовка до тестування
Всього	100 балів	
Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)	Практичні заняття проводяться у вигляді практикумів з виконанням індивідуальних та групових завдань, конференцій, круглих столів. На заняттях використовуються сухі комахи, макети вуликів різних систем, рамки, пасічний інвентар, лікувальні препарати і дезінфікуючі засоби. Застосування цих форм і методів дає можливість з значно активізувати навчальний процес з дисципліни, систематизувати і поглибити знання, уміння та навички у здобувачів. Лекційні заняття проводяться в аудиторіях, обладнаних мультимедійними засобами, і передбачають використання презентацій. Практичні заняття проводяться із забезпеченням усіма необхідними матеріалів та обладнання.	
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література), електронні інформаційні ресурси	1. Vincze E. (2000): Tanuljunk méhészkedni! – Magyar Méhészek Egyesülete, Budapest. 2. Méhészet című, havi rendszerességgel megjelenő szakfolyóirat egyes számai 3. Örsi P. Z. (1989): Méhek között. – Börze Kft., Budapest. 4. Kristóf É. (szerk.) (2008): Méhegészségügyi ismeretek. Szemelvények külföldi tapasztalatok alapján 3. – Országos Magyar Méhészeti Egyesület, Budapest. 5. Szalay L. (2002): Bioméhészet. – Mezőgazda Kiadó, Budapest. 6. Zsidey B. A méhészkedés 12 hónapja 8. Довідник пасічника / В.П. Поліщук, В.А. Гайдар, М.І. Чегрик та ін.; За ред. В.П. Поліщука. – 2-е вид. перероб. і доп. – К.: Урожай, 1990. – 9. Маноїленко С.В. Бджільництво. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів напряму 201 – Агрономія. – Кропивницький: ЦНТУ, 2018. 10. Мегедь О.Г., Поліщук В.П. Бджільництво. – К.: Вища школа Головне вид-во, 1987. 11. Поліщук В.П. Бджільництво: Підручник. – К.: Вища шк., 2001 – 287 с. 12. Поліщук В.П., Гайдар В.А. Пасіка:-К.,2008. Допоміжні 13. Бджільництво / А.І. Черкасова, В.М. Блонська, П.О. Губа та ін.: За ред. А.І. Черкасової. – К.: Урожай, 1989. 14. Разанова О. П., Скоромна О. І. Технологія виробництва продукції бджільництва : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця, 2020. 408 с. 15. Галатюк О. Є. Хвороби бджіл та основи бджільництва: навчальний посібник для	

студентів факультетів ветеринарної медицини, технології виробництва та переробки тваринницької продукції, ветеринарних лікарів, пасічників. Житомир : “Полісся”, 2006. 278 с.

16. Галімов С. М. Технологія виробництва продукції бджільництва : курс лекцій.

Миколаїв : МНАУ, 2019. 107 с

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

17. Мирось В. В. Ковтун С.Б. Практикум з бджільництва. Харків 2014 р. 192 с.

1. <http://smcae.kiev.ua>

2. <http://pdaa.edu.ua>

3. <http://bib.convdocs.org/v9372>